

ଏମ୍. କେ. ଗୋପାଳନ୍ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ବନାମ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

[ମୁଖାର୍ଜୀଆ, ସୁଧୀ ରଞ୍ଜନ ଦାସ, ଭଗବତୀ, ଜଗନ୍ନାଥାଦାସ ଏବଂ ଭେଙ୍କଟାରାମା ଆୟାର୍,

ନ୍ୟାୟାଧୀଶବୃନ୍ଦ]

ଭାରତର ସମ୍ବିଧାନ- ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14- ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା (1898 ର ଅଧିନିୟମ V), ଧାରା 14 ଏବଂ 197 (1) ଏବଂ (2) - ଧାରା 14 ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14ର କ୍ଷମତାତୀତ କରେ କି - ଧାରା 197 (2) ଏବଂ ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାର ପରିସର - ଧାରା 197 (2) ରେ ଥିବା "ନ୍ୟାୟାଳୟ" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଧାରା 14 ରେ ଥିବା "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ସହିତ ସମାନ କି ।

ଆବେଦନକାରୀ, ମାନ୍ଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ଜଣେ ଅଧିକାରୀ, ମାନ୍ଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ ଶସ୍ୟ କ୍ରୟ କରିବା ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ବେରାରରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ମାନ୍ଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କୁ କ୍ଷତି ପହଞ୍ଚାଇଥିବାରୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 420 ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ଅଭିଯୋଗରେ ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ନାଗପୁର (ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ) ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ଏହି ମାମଲାର ବିଚାର କରୁଥିବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଆବେଦନକାରୀ ମାନ୍ଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଅପରାଧିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 197 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମାନ୍ଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଦିଆଯାଇଥିବା ମଞ୍ଜୁରି ସହିତ ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆଇନଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନିଆଗଲା ଯେ, (i) ଫୌଜଦାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 14 ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ବର୍ଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲା ସମ୍ପର୍କରେ ସଂହିତା ଦ୍ୱାରା କିମ୍ବା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ କିମ୍ବା ପ୍ରଦାନଯୋଗ୍ୟ ସମସ୍ତ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାମଲାର ବିଚାର ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କର ଗଠନ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ, ତାହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଭୁକ୍ତ ଉଲ୍ଲଙ୍ଘନ କରେ ନାହିଁ କାରଣ ଏହି ମାମଲାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲା ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ଅନେକ ଅଲି ସରକାରଙ୍କ ମାମଲା ([1952] S.C.R. 284) ରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକାରର କୌଣସି ବୈଷମ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାମଲାରେ ଦେଖାଯାଇ ନାହିଁ । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକ

କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷକୁ ବିବେଚାଧିକାର ନ୍ୟସ୍ତ କରୁଥିବା ଆଇନ ପକ୍ଷପାତମୂଳକ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେବ ନାହିଁ ।

(ii) ଧାରା 197 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ସରକାର ଧାରା 197 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର କରାଯିବ ତାହା ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ଏବଂ ତେଣୁ ଯେଉଁ ମାମଲାରେ ଧାରା 197 (1) ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୁଏ, ସେଠାରେ ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇ ନାହିଁ । ଧାରା 197 ର ଉପ-ଧାରା (2) ରେ "ନ୍ୟାୟାଳୟ" ଶବ୍ଦ ଧାରା 14 ର ଉପ-ଧାରା (1) ରେ "ବ୍ୟକ୍ତି" ସହିତ ସମାନ ନୁହେଁ ।

ଯେଉଁ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ବିଷୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ, ଆବେଦନ କରିବାର ଅନୁମତି ନ ପାଇ, ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 (ଉତ୍ତମ କାରଣ ବ୍ୟତୀତ) ଅନୁଯାୟୀ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସିଧାସଳଖ ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାର ଅଭ୍ୟାସକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯିବ ନାହିଁ ।

ଗୋକୁଲଚନ୍ଦ୍ର ସ୍ଵାମିନାଥ ମୋରାରକା ବନାମ ରାଜା (ଏ. ଆଇ. ଆର୍. 1948 ପି. ସି. 82) ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି; ଏବଂ ଅନେକ ଅଲ୍ଲୀ ସରକାରଙ୍କ ମାମଲା ([1952] ଏସ୍. ସି. ଆର୍. 284) ପ୍ରଭେଦ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ।

ମୂଳ ଅଧିକରିତା : ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 55/1954 ।

ମୌଳିକ ଅଧିକାରର ପାଳନ ପାଇଁ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଆବେଦନ ।

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ଏନ୍. ସି. ଚାଟର୍ଜୀ, (ତାଙ୍କ ସହିତ ଜେ. ବି. ଦାଦାଚାଞ୍ଜି ଏବଂ ରାଜିନ୍ଦର ନାରାୟଣ) ।

ଉତ୍ତରଦାତା ଙ୍କ ପାଇଁ କେ. ଭି. ଚାମ୍ବେ ଏବଂ ଆଇ. ଏନ୍. ଶ୍ରୀଫ୍ ।

1954 ମସିହା ଏପ୍ରିଲ ମାସ 5 ତାରିଖରେ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କର ରାୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଜଗନ୍ନାଥାଦାସଙ୍କ ଦ୍ଵାରା -ଏହା ହେଉଛି ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 32 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ ଏବଂ ନିମ୍ନଲିଖିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି । ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଆବେଦନକାରୀ ସଂଖ୍ୟା 1 ମାଡ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କର ଜଣେ କୃଷି ପ୍ରଦର୍ଶନକାରୀ ଥିଲେ ଏବଂ ମାଡ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବିରି ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଶସ୍ୟ କ୍ରୟ ଏବଂ ପରିବହନ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ପ୍ରଦେଶ ଏବଂ ବେରାରରେ ସହାୟକ ବିପଣନ ଅଧିକାରୀ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତି ହୋଇଥିଲେ । ସେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହିତ ଦ୍ଵିତୀୟ ଆବେଦନକାରୀ ଏବଂ ଅନ୍ୟ 44 ଜଣ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶର ନାଗପୁରର ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଶ୍ରୀ କେ. ଏଲ୍. ପାଣ୍ଡେଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ 1949 ମସିହାର ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା 1 ରେ ଠକେଇ, ଠକେଇ କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ, ଅପରାଧିକ ବିଶ୍ଵାସ ଭଙ୍ଗ ଏବଂ ଅପରାଧିକ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର ଅଭିଯୋଗରେ ମାମଲା

1954

ଏମ୍. କେ. ଗୋପାଳନ୍

ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ବନାମ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

ଜଗନ୍ନାଥାଦାସ

ରୁକୁ କରୁଛନ୍ତି (ଅର୍ଥାତ୍, ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 420 ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 120-B କିମ୍ବା 109, ଧାରା 409 ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତାର ଧାରା 409 ସହିତ ପଠିତ ଧାରା 120-B) ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ହେଉଛି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କରାଯାଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଯୋଗୁଁ, ମାଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କୁ ବକେୟା ଅର୍ଥରାଶି ଠାରୁ 3,57,147-10-0 ଟଙ୍କା ଅଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡିଥିଲା । ଯେଉଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ମାମଲାଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାରାଧୀନ ରହିଛି, ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସରକାର ଫୌଜଦାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ନିଯୁକ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରଥମ ଆବେଦନକାରୀ ମାଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ଜଣେ କର୍ମଚାରୀ ହୋଇଥିବାରୁ, ତାଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଫୌଜଦାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 197 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମାଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ମଞ୍ଜୁରି ଦ୍ଵାରା ମକଦ୍ଦମା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି ।

ବିଭିନ୍ନ ଆଧାରରେ ଅଭିଯୋଗର ବୈଧତାକୁ ଆପଣ କରାଯାଇଛି, ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନର ଆବେଦନ ଅବୈଧତା ଆଧାରରେ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଅଟେ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ନିଆଯାଇଥିବା ତିନୋଟି ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ହେଉଛି : (1) ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 14, ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହା ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରଙ୍କୁ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ମାମଲା ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଥମ, ଦ୍ଵିତୀୟ କିମ୍ବା ତୃତୀୟ ବର୍ଗର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଏହି ସଂହିତା ଦ୍ଵାରା କିମ୍ବା ଅଧୀନରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ସମସ୍ତ କିମ୍ବା ଯେକୌଣସି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ଏବଂ ଏହାଦ୍ଵାରା ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାମଲାର ବିଚାର ପାଇଁ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଗଠନ କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରେ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ 14 ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରତିଭୁ ଉଲ୍ଲେଖନ କରେ; (2) ପ୍ରଥମ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମକଦ୍ଦମା ରୁକୁ ପାଇଁ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 197 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଦିଆଯାଇଥିବା ମଞ୍ଜୁରି ଅବୈଧ, ଯେହେତୁ ମାଦ୍ରାସ ସରକାରଙ୍କ ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଆଦେଶ ପ୍ରକାଶ କରେ ନାହିଁ ଯେ ଅଭିଯୋଗ କରାଯିବାକୁ ଥିବା ଅପରାଧ ଗଠନ କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନକାରୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖାଯାଇଥିଲା; କିମ୍ବା ମଞ୍ଜୁରି ହୋଇନାହିଁ । ଘଟଣାର ସମୟ କିମ୍ବା ସ୍ଥାନ କିମ୍ବା ଏଥିରେ ଜଡ଼ିତ କାରବାର, କିମ୍ବା ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଅପରାଧ ଘଟିଥିଲା ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ଏହି ବିବାଦ *ଗୋକୁଲଚାନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵାରକାଦାସ ମୋରାରକା ବନାମ ରାଜା* ⁽¹⁾; ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ୍ ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଉତ୍ତର ହୋଇଛି । (3) ଯଦିଓ ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 197 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁରି ବୈଧ, ଧାରା 197 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଯେଉଁ ସରକାର ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ସେମାନେ ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ତାହା ମଧ୍ୟ

(¹) A.I.R 1948 P.C.82.

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବା ଉଚିତ ଏବଂ ଉକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏପରି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକରଣ ନ ଥିଲେ, ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲାରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଜଣେ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତି କରିବାର କ୍ଷମତା ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସରକାର ପ୍ରୟୋଗ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଏହି ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ରମିକ ଭାବରେ ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରିବ । ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁକ୍ଳେପ 14 ଅନୁଯାୟୀ ଉଠାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତିର ସମର୍ଥନରେ, ଅନୱର ଅଲି ସରକାରଙ୍କ ମାମଲା (1) ରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର ରଖାଯାଇଛି । ତେବେ, ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତି କେବଳ ସେହି ମାମଲାରେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁଠାରେ ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାଠାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଦ୍ଵାରା ବିଚାର ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାମଲା ଆବଶ୍ୟକ କରାଯିବା ଉପରେ, ସମାନ ଅପରାଧ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭେଦଭାବ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ କିମ୍ବା ଅଧିକଙ୍କୁ ଏକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହେବା ଦ୍ଵାରା, ଯାହା ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟାଠାରୁ ସାମଗ୍ରିକ ଭାବରେ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ଏହା ଦ୍ଵାରା ସେମାନଙ୍କୁ ପକ୍ଷପାତିତ କରିଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ, ଫୌଜଦାରୀ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତାର ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ସାଧାରଣ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅନୁଯାୟୀ ମାମଲା ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏବଂ ଅନୱର ଅଲି ସରକାରଙ୍କ ମାମଲା (1) ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ଵାରା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକାରର କୌଣସି ପକ୍ଷପାତ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହା ପରେ ଅନ୍ୟ ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଏଠାରେ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାଏ । ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ବିବେକାଧିକାର ନ୍ୟସ୍ତ କରୁଥିବା ଆଇନକୁ ପକ୍ଷପାତମୂଳକ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ, ଏବଂ ତେଣୁ ଏହା ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁକ୍ଳେପ 14 ଦ୍ଵାରା ପ୍ରଭାବିତ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ଏହି ଯୁକ୍ତିରେ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନାହିଁ ।

ଗୋକୁଳଚାନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵାରକାଦାସ ମୋରାରଜୀ ବନାମ ରାଜା (2) ର ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ ମାମଲାର ନଜିର ଉପସ୍ଥାପିତ ଦ୍ଵିତୀୟ ଆଧାର ସମ୍ପର୍କରେ, ଏହା ସ୍ପୀକାର କରାଯାଇଛି ଯେ ବିଚାର ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇନାହିଁ । ଉପରୋକ୍ତ ମାମଲାରେ ପ୍ରିଭି କାଉନସିଲ୍ ନିଜେ ସ୍ପୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ ସେହି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ଵାରା ଅନୁଧ୍ୟାନ କରାଯାଇଥିବା ପ୍ରକାରର ମଞ୍ଜୁରିରେ ଯଦି କୌଣସି ତ୍ରୁଟିଥାଏ, ସେହି ତରଫରୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରମାଣ ଦ୍ଵାରା ବିଚାର ସମୟରେ ସମାଧାନ କରାଯାଇପାରିବ । ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ, ଉଠାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତିକୁ ସ୍ପୀକାର ନକରି, ଆମକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଯେ ବିଚାର ସମୟରେ

(1) [1952] S.C.R. 284.

(2) A.I.R. 1948 P.C. 82.

1954

ଏମ୍. କେ. ଗୋପାଳନ୍

ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ବିନାମ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

ଜଗନ୍ନାଥାବାସ

ସେହି ସପକ୍ଷରେ ପ୍ରମାଣ ଦିଆଯିବ । ତେଣୁ, ଏହି ବିଷୟ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ଅନାବଶ୍ୟକ ଯେ ମଞ୍ଜୁରି, ଯେପରି ଅଛି, ଏବଂ ଏପରି ପ୍ରମାଣ ବିନା ଅବୈଧ ଅଟେ ।

ଏହା ହେଉଛି ତୃତୀୟ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଯାହା ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ କିଛି ମାତ୍ରାରେ ଗନ୍ଧାରତାର ସହିତ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛି । ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ଫୌଜଦାରୀ କାର୍ଯ୍ୟବିଧି ସଂହିତାର ଧାରା 197 ର ଉପ-ଧାରା (2) ଉପରେ ଆଧାରିତ, ଯାହା ନିମ୍ନମତେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି :-

"ଗଭର୍ଣ୍ଣ୍-ଜେନେରାଲ୍ କିମ୍ବା ରାଜ୍ୟପାଳ, ଯଥାସ୍ଥିତିରେ, ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଚାର ପ୍ରୟୋଗ କରି, ଏପରି ବିଚାରପତି, ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ କିମ୍ବା ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମାମଲା କାହା ହାରା, କେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ, ଅପରାଧ କିମ୍ବା ଅପରାଧ ପାଇଁ ପରିଚାଳନା କରାଯିବ ତାହା ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ କେଉଁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିପାରିବେ ।"

ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଯେଉଁ ସରକାର ଧାରା 197 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମକଦ୍ଦମାକୁ ମଞ୍ଜୁର ଦେଇଥିବା ସରକାର ହିଁ ସେହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଯାହା ସମ୍ମୁଖରେ ବିଚାର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ନୁହେଁ, ଏବଂ ଫଳସ୍ବରୂପ ଧାରା 197 (1) ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ହେଉଥିବା ମାମଲାରେ, ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ଯେକୌଣସି କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି । ଏହା କୁହାଯାଏ ଯେ ଯଦିଓ ଧାରା 197 (2) ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାର ପ୍ରୟୋଗ ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟକରଣ ସହିତ ଜଡ଼ିତ, ସ୍ବେଚ୍ଛାକୃତ ଏବଂ ଇଚ୍ଛାଧୀନ, କିନ୍ତୁ ଯଦି ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାମଲାରେ, ସେହି କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ନଥାଏ, ତେବେ ଏହା ଗ୍ରହଣ ସ୍ବେଚ୍ଛାକୃତ ଯେ ଉପଯୁକ୍ତ ସରକାର କୌଣସି ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ମାମଲା ଆବଶ୍ୟକ କରିବାକୁ ଆହ୍ବାନ କରିନଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ, ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ ଅନ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ହାରା ଏପରି ଆବଶ୍ୟକ ଧାରା 197 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଉପଯୁକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ କିମ୍ବା ରଦ୍ଦ କରିବ । ଏହା ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ଦୁଇଟି ସରକାରଙ୍କ ହାରା କ୍ଷମତାର ଏପରି ଦ୍ବୈତ ପ୍ରୟୋଗ, ସମ୍ପୃକ୍ତ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଧାରା 197 ଅନ୍ତର୍ଗତ, ଯାହା ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଏବଂ ଏଥିରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବର୍ଗର କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କ ମଞ୍ଜୁରିକୁ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରି ନୀତିର ବିପରୀତ ହେବ । ଏହି ଯୁକ୍ତି ସୁଦୂରପ୍ରସାରୀ । ପ୍ରଥମତଃ, ଏହା ଭାବିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ଯେ ଧାରା 197 (2)

ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ସୁରକ୍ଷାର କୌଣସି ନୀତି ଦ୍ଵାରା ଅନୁପ୍ରାଣିତ, ଯେପରି ଧାରା 197 (1) ଅଟେ । ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ଵାରା ବିଚାର କରାଯିବା ବଦଳରେ ଗୋଟିଏ କୋର୍ଟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ସୁରକ୍ଷା ସଂପର୍କିତ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିପାରିବ ନାହିଁ । ଧାରା 197 (2) ଅନୁଯାୟୀ ସୁବିଧାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, କିମ୍ବା ମାମଲାର ଜଟିଳତା କିମ୍ବା ଗମ୍ଭୀରତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ବିଚାରକୁ ନେଇ କ୍ଷମତା ଉପଯୁକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିବା ମନେହୁଏ । ଧାରା 197 (2) ଅନୁଯାୟୀ ଉପଯୁକ୍ତ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ ନ କରିବାର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଅସମର୍ଥ । ଏପରି ମାମଲାରେ ବିଚାର ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଉଲ୍ଲେଖିତ କରିବାର କ୍ଷମତା ହେଉଛି ଏକ ଅନୁମତିମୂଳକ କ୍ଷମତା ଏବଂ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ ନ କରିବାରୁ ଏପରି କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ, ଯାହା ପାଇଁ ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି । ତଥାପି, ଏହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯୁକ୍ତି ଧାରା 197 (2) ଏବଂ ଧାରା 14 ଅନୁଯାୟୀ କ୍ଷମତାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିସରର ଏକ ଭୁଲ ଧାରଣା ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଗୋଟିଏ "ନ୍ୟାୟାଳୟ" ସହିତ ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି "ବ୍ୟକ୍ତି" ସହିତ ଜଡ଼ିତ । ଧାରା 197 ର ଉପ-ଧାରା (2) ଅନୁଯାୟୀ, ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନକାରୀ ସରକାର ମାମଲାର ବିଚାର ପାଇଁ ଏକ ନ୍ୟାୟାଳୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିପାରିବେ କିନ୍ତୁ ତାହା କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ନୁହଁନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଏହା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଚୟନ କରିନଥାଏ, ସେତେବେଳେ ବିଚାର ସଂହିତାର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ଏହା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ଯାହା ସମକ୍ଷରେ ବିଚାର ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ପକ୍ଷ କରେ, ସେତେବେଳେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏପରି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ନ୍ୟାୟାଳୟରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି କିଏ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ମାମଲାର ଶୁଣାଣି ହେବାକୁ ଅଛି, ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ପ୍ରାଦେଶିକ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାକୁ ବାକି ଅଛି । ବିଜ୍ଞ ଓକିଲଙ୍କ ଯୁକ୍ତି ହେଉଛି ଯେ ଧାରା 197ର ଉପଧାରା (2) ରେ ଥିବା ଶବ୍ଦ "ନ୍ୟାୟାଳୟ" କୁ ଧାରା 14 ର ଉପଧାରା (1) ରେ ଥିବା "ବ୍ୟକ୍ତି" ଶବ୍ଦ ସହ ସମାନ ବୋଲି ବିବେଚନା କରିବା ଉପରେ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ କୌଣସି ନ୍ୟାୟତଃ ସମର୍ଥନ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଏହି ଯୁକ୍ତିର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନାହିଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ତିନୋଟି ପ୍ରସଙ୍ଗ ସହିତ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଆହୁରି ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ଉଠାଇଛନ୍ତି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନର ମାମଲାରେ ଶ୍ରୀ କେ. ଏଲ୍. ପାଣ୍ଡେ, ଯିଏକି ପ୍ରଥମେ ମାମଲାର ବିଚାର ପାଇଁ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ଏବଂ ଯାହାଙ୍କ ଫାଇଲରେ ଏହି ନିଯୁକ୍ତି

1954

ଏମ୍. କେ. ଗୋପାଳନ୍

ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ବିନାମ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

ଜଗନ୍ନାଥାବାସ

ଉପରେ ଏହି ମାମଲା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରାଯାଇଥିଲା, ତାଙ୍କୁ ପରେ କିଛି ସମୟ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରାଯାଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଏହି ମାମଲା ଉପସ୍ଥାପନା ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥିଲା । ସେ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ପଦବୀରୁ ତାଙ୍କର ମୂଳ ପଦବୀକୁ ଫେରି ଆସିଥିଲେ । ଆଲୋଚିତ ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ହେଉଛି ଯେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ କରିବା ଏବଂ ମାମଲାଟିକୁ ତାଙ୍କ ନିକଟକୁ ଏକ ନୂତନ ଅଧିସୂଚନା ବିନା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଏହି ମାମଲାରେ ଉପସ୍ଥାପନା ବନ୍ଦ କରାଯାଇଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏଠାରେ ପୁଣି ଥରେ, ରାଜ୍ୟ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ଆମକୁ ସୂଚିତ କରୁଛନ୍ତି ଯେ, ଏହିପରି ନିଆଯାଇଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ସ୍ୱୀକାର ନକରି, ସେ ସରକାରଙ୍କୁ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ଜାରି କରିବା ଏବଂ ମାମଲା ସ୍ଥାନାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛନ୍ତି । ସେହି ବିବୃତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଏପରି ଉଠାଯାଇଥିବା ଆପତ୍ତି ଉପରେ ରାୟଦେବା ଅନାବଶ୍ୟକ ।

ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ଉଠାଯାଇଥିବା ସମସ୍ତ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବିଫଳ ହୁଏ, ଏବଂ ଏହି ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯିବା ଆବଶ୍ୟକ ।

ଏହା ମତ୍ତବ୍ୟ କରିବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ଯେ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଅନୁଜ୍ଞେଦ 226 ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ ମାଧ୍ୟମରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଉଠାଯାଇଥିବା ଏବଂ ବିପକ୍ଷରେ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନିଆଯାଇଥିଲା । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ କୌଣସି ଅପିଲ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇନାହିଁ । ଆମେ ଯାହା କହିଛୁ ତାହା ସେହି ଆଦେଶଗୁଡ଼ିକର ଯଥାର୍ଥତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା ବିଷୟରେ ଏକ ରାୟଦେବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନୁହେଁ, କିମ୍ବା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ନିଆଯାଇଥିବା ଏବଂ ବିପକ୍ଷରେ ମିଳିଥିବା ମାମଲାଗୁଡ଼ିକରେ (ଭଲ କାରଣ ବ୍ୟତୀତ) ସେଥିରୁ ଅପିଲ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ପ୍ରାପ୍ତ ନକରି ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ସିଧାସଳଖ ଆଗମନର ଅଭ୍ୟାସକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ନୁହେଁ ।

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

1954

ଏମ୍. କେ. ଗୋପାଳନ୍

ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ

ବିଚାରୀ

ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ରାଜ୍ୟ

ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

ଜଗନ୍ନାଥପାସ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର :

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସାହୁ

ଅନୁବାଦକ

ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।